

بسمه تعالی

**دفترچه راهنمای ثبت طرح پژوهشی بهبود مهارت‌های
شناختی یادگیرندگان در محیط‌های یادگیری دوره
پساکرونا**

هجدهمین فراخوان حمایت از طرح‌های پژوهشی

فهرست مطالب

مقدمه	۲
هدف فراخوان.....	۲
تعریف مفاهیم.....	۳
زمینه‌های پژوهشی	۳
۱) توسعه برنامه‌هایی برای ارتقاء توانایی حرفه‌ای آموزشگران جهت پرورش مهارت‌های شناختی.....	۳
۲) توسعه برنامه‌هایی برای ارتقا مهارت‌های شناختی آموزشگران.....	۴
۳) توسعه مهارت‌های شناختی یادگیرندگان از طریق درهم تنیدن تجارب یادگیری در برنامه درسی.....	۴
۴) توسعه برنامه‌هایی برای ارتقا قابلیت‌های شناختی یادگیرندگان (مستقل از برنامه درسی).....	۴
پرسش‌های متداول هنگام ثبت درخواست طرح.....	۷

مقدمه

ستاد توسعه علوم و فناوری‌های شناختی در راستای اهداف و اولویت‌های مصوب، در هجدهمین فراخوان از طرح‌های پژوهشی برای «بهبود مهارت‌های شناختی یادگیرندگان در محیط‌های یادگیری دوره پسا کرونا» حمایت می‌نماید. در این فراخوان، طرح‌ها و پیشنهادهای پژوهشی در قالب ۴ محور که در ذیل اشاره شده است مورد پذیرش قرار می‌گیرند. در این راستا از کلیه [محققین واجد شرایط](#) دعوت می‌گردد فرم پیشنهاد طرح را دریافت و تکمیل نموده و در بازه زمانی ۱۴۰۱/۰۳/۲۱ لغایت ۱۴۰۱/۰۳/۳۱ (غیر قابل تمدید) از طریق کارتابل کاربری خود در سایت ستاد بارگذاری نمایند. تاریخ اعلام شده فقط برای بارگذاری فایل تکمیل شده می‌باشد لذا محققان گرامی از "هم اکنون" می‌توانند نسبت به تکمیل [فرم پیشنهاد طرح](#) و فایل پاورپوینت اقدام نمایند. بارگذاری یک فایل پاورپوینت صداگذاری شده (حداکثر ۵ دقیقه) به منظور تبیین بهتر موضوع طرح است.

لطفا پیش از شروع به تکمیل فرم پیشنهاد طرح، قسمت [پرسش‌های متداول هنگام ثبت درخواست طرح](#) را مطالعه فرمایید.

هدف فراخوان

بهبود مهارت‌های شناختی یادگیرندگان در محیط‌های یادگیری دوره پسا کرونا با الهام از یافته‌های علوم شناختی و تجارب جهانی

تعریف مفاهیم

- رویکرد شناختی^۱ عبارت است از روش‌هایی برای توسعه و بکارگیری ظرفیت‌های ذهن و مغز (مهارت‌های شناختی) جهت تحقق یادگیری عمیق و اصیل.
- **بهبود مهارت‌های شناختی:** منظور از بهبود مهارت‌های شناختی عبارت است از فعال‌سازی و ارتقاء کارکردهای شناختی، پایه، عالی و هیجانی – اجتماعی
- **محیط‌های یادگیری:** محیطی است که در آن فعالیت‌های یاددهی – یادگیری برای یادگیرندگان به صورت رسمی یا غیررسمی، طراحی و اجرا می‌گردد. این محیط می‌تواند اعم از محیط آموزش مجازی (مبتنی بر وب)، حضوری و یا ترکیبی باشد.

¹ Cognitive approach

زمینه‌های پژوهشی

از پژوهشگران انتظار می‌رود برای بهبود مهارت‌های شناختی یادگیرندگان در محیط‌های یادگیری دوره پساکرونا برنامه‌های پژوهشی خود در یکی از ۴ محور زیر ارائه نمایند. طرح پیشنهادی لازم است برنامه مداخله توسعه و ارتقای مهارت‌های شناختی (با نظر به جدول شماره ۱) را بیان نموده و در یک پژوهش نظام‌دار اثربخشی آن را گزارش کند.

۱) توسعه برنامه‌هایی برای ارتقاء توانایی حرفه‌ای آموزشگران جهت پرورش مهارت‌های شناختی

یکی از زمینه‌های اصلی این فراخوان خلق فرصت‌های آموزش معلمان جهت پرورش مهارت‌های شناختی دانش‌آموزان است. از این‌رو طرح پیشنهادی لازم است به توسعه برنامه‌ای بپردازد که به معلمان آموزش دهد تا بتوانند در دل برنامه‌های درسی (مانند ریاضی، فیزیک، ادبیات، و...) مهارت‌های شناختی یادگیرندگان را ارتقا دهند. طرح پیشنهادی باید به توسعه حرفه‌ای معلمان در راستای توانمندسازی آنان در پرورش مهارت‌های شناختی یادگیرندگان بینجامد. بنابراین طرح پیشنهادی باید به معلمان آموزش دهد چگونه از خلال برنامه‌های درسی قابلیت‌های شناختی یادگیرندگان را ارتقا بخشند.

۲) توسعه برنامه‌هایی برای ارتقا مهارت‌های شناختی آموزشگران

در این محور هدف آن است که پژوهشگران برنامه‌ای ارائه کنند تا به معلمان آموزش دهد توانایی‌های شناختی خود را ارتقا دهند. در واقع با نظر به اینکه معلمان مهم‌ترین عنصر هر نظام آموزشی موفق هستند، طراحی و اجرای هر برنامه آموزشی اثربخش در گرو آن است که خود معلمان از ظرفیت‌های شناختی مطلوبی برخوردار باشند، از این‌رو لازم است طرح‌های پیشنهادی از طریق ارائه یک برنامه منسجم آموزشی، این امکان را به آموزشگران دهد تا بتوانند مهارت‌های شناختی خود را بشناسند و از طریق مکانیزم و اقدامات آموزشی تدارک دیده شده مهارت‌های شناختی خود را ارتقا دهند. بنابراین، از ایده‌هایی که ارتقای مهارت‌های شناختی معلمان را محور پروپوزال خود قرار داده باشد استقبال خواهد شد.

۳) توسعه مهارت‌های شناختی یادگیرندگان از طریق درهم تنیدن تجارب یادگیری در برنامه درسی

در این محور هدف آن است طرح پیشنهادی بتواند از طریق درهم تنیدن مهارت‌های شناختی در برنامه درسی، تجارب و فرصت‌های یادگیری را خلق کند که به بهبود مهارت‌های شناختی دانش‌آموزان کمک می‌کند. بنابراین ابزار مداخله در این زمینه، یکی از برنامه‌های درسی (فیزیک، ادبیات، علوم و...) در دوره‌های تحصیلی مختلف است که در آن باید فرصت‌های غیرمستقیم طراحی می‌شوند تا مهارت‌های شناختی یادگیرندگان (در ابعاد سه گانه مهارت‌های پایه، عالی و یا هیجانی-اجتماعی و...) بهبود یابد. در واقع طرح پیشنهادی باید از طریق پیشنهاد مداخله در فرصت‌های تأمل، فرصت‌های بازخورد، فرصت‌های ارزشیابی و سایر فعالیت‌های مرتبط بتواند زمینه ارتقای مهارت‌های شناختی یادگیرندگان را فراهم سازد.

۴) توسعه برنامه‌هایی برای ارتقا قابلیت‌های شناختی یادگیرندگان (مستقل از برنامه درسی)

در این محور هدف آن است پژوهشگران با طراحی و تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌های تربیتی - آموزشی زمینه ارتقای مهارت‌های شناختی یادگیرندگان را فراهم آورند. بنابراین هدف آن است که طرح پیشنهادی بتواند برنامه‌ای (مستقل از برنامه درسی رسمی) ارائه کند که در آن یک یا مجموعه‌ای از کارکردهای شناختی یادگیرندگان را ارتقا دهد. برنامه ارائه شده می‌تواند تجارب یادگیری (نظیر طراحی و تدوین تمرین‌ها و فعالیت‌های یادگیری) را بعنوان مکمل برنامه‌های درسی رسمی برای دانشجویان و دانش‌آموزان جهت ارتقای مهارت‌های شناختی آنان پیشنهاد کند. (جهت اطلاعات بیشتر به تبصره شماره ۱ در همین فایل مراجعه نمایید).

جدول شماره (۱). نمونه‌ای از کارکردهای شناختی بر اساس کارکردهای شناختی پایه، عالی، و شناختی - هیجانی

توضیحات	کارکردهای شناختی		ردیف
<p>لازم است طرح‌های پژوهشی ارائه شده در جهت بهبود مهارت‌های شناختی یادگیرندگان در دوران پسا کرونا، مطابق با یکی از چهار محور ذکر شده و با نظر به کارکردهای شناختی مدنظر در این جدول، یک یا مجموعه‌ای از مولفه‌های شناختی را در محور طرح پیشنهادی خود قرار دهند.</p>	توجه و تمرکز	پایه	۱
	بازداری/کنترل مهاری		۳
	حافظه کاری		۴
	انعطاف‌پذیری شناختی		۵
	پردازش فضایی		۶
	سرعت پردازش		۷
	سازمان‌دهی		عالی
	برنامه‌ریزی	۹	
	استدلال و تصمیم‌گیری	۱۰	
	حل مساله	۱۱	
	خلاقیت	۱۲	
	شناسایی هیجان‌ها	هیجانی-اجتماعی	۱۳
	تنظیم هیجانی		۱۴
	نظریه ذهن		۱۵
	همدلی		۱۶
	و ...		۱۷

تبصره ۱: افرادی که برنامه مستقل در قالب محور چهارم ارائه می کنند انتظار می رود یک بسته آموزشی ارائه نمایند. و منظور از بسته آموزشی شامل موارد زیر است.

۱. کتابچه فعالیت‌های ویژه یادگیرندگان: مجموعه فعالیت‌های و برنامه‌های آموزشی جهت پرورش مهارت‌های شناختی یادگیرندگان آماده می‌شود.

۲. کتابچه برنامه آموزشی: این کتابچه شامل ساختار و فرایند اجرای برنامه خواهد بود.

۳. کتابچه راهنمای تربیت مربی: این کتابچه به عنوان راهنمای تربیت مربیان برای آماده‌سازی آن‌ها جهت اجرای فعالیت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۴. کتابچه آگاه‌سازی والدین: این کتابچه به عنوان راهنمای اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی والدین نسبت به اهداف و روش‌های برنامه مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۵. راهنمای سنجش و بازخورد: این راهنما شامل روش‌ها و ابزارهای سنجش پیشرفت یادگیری مهارت‌ها و ارائه بازخورد به ذی‌نفعان خواهد بود.

۶. گزارش نهایی: گزارش طرح پژوهشی طبق فرمت ستاد که نتایج اجرای آزمایشی و اعتباربخشی را در برمی‌گیرد خواهد بود.

پرسش‌های متداول هنگام ثبت درخواست طرح

• شرایط مجری برای ثبت طرح چیست؟

- ثبت کننده طرح، مجری اصلی طرح پژوهشی است و باید عضو هیئت علمی یکی از مراکز علمی داخل کشور و یا مدیر عامل یک شرکت دانش بنیان باشد.
- هر مجری می‌تواند منحصرًا یک پیشنهاد طرح پژوهشی را از طریق فراخوان طرح‌های پژوهشی ستاد ثبت نماید.

• آیا ثبت نام همکاران طرح در پرتال ستاد الزامی است؟

- لازم است در ابتدا همه‌ی همکاران طرح پژوهشی در پرتال ستاد (Cogc.ir) ثبت نام نمایند. در زمان پر کردن بخش پرتالی فرم ثبت درخواست الزامی است اسامی افراد پس از نوشتن بخشی از نام آن‌ها از بانک دادگان ستاد به صورت اتوماتیک بارگذاری شود.
- ثبت نام همکاران خارجی طرح در پرتال ستاد ضروری نیست.

• حداکثر مدت زمان اجرای طرح‌های پژوهشی چند ماه است؟

- مدت زمان اجرای طرح در پیشنهاد طرح پژوهشی حداکثر ۲ سال است.